

Лешкова Н. В.
ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”
Горлівський інститут іноземних мов

СУЧАСНА ПСИХОЛІНГВІСТИКА: НАПРЯМИ, АСПЕКТИ І КОНЦЕПЦІЇ

У статті представлено міждисциплінарний підхід до психолінгвістики як до сучасної науки, розгляд її крізь призму нових технологій в концептуальному синтезі з психологією мовлення.

Ключові слова: психолінгвістика, мовлення, мовна діяльність, мовленнєвий акт, психологія мовлення.

Для різного ступеня представлення психолінгвістики в українській мові існують різні підходи, що кваліфіковані лінгвістами як новий напрямок поєднання лінгвістичної та психологічної наук, та як синтез суміжних із нею дисциплін, допомагаючи їм у вирішенні прикладних завдань, пов'язаних із мовленням [4, с. 21]. Ця дисципліна має більш теоретичний характер, ніж практичний. Більше того, лінгвісти розглядають цю науку крізь призму лінгвістики, а все те, що не входить у межі такого розуміння – розглядається як зона психології мовлення.

У вітчизняному мовознавстві лінгвістична традиція підкреслює в психолінгвістиці мовознавчий початок, визначаючи його як “науку, що вивчає процеси розвитку мовлення, а також сприйняття й формування мовлення в його зіставленні із системою мови” [6, с. 404]. У свою чергу А. С. Ребер наголошує на тому, що психолінгвістика, як галузь науки, що постійно розвивається, є невід’ємною частиною психології. Отже, психолінгвістика корелює з питаннями, що безпосередньо мають відношення до мовленнєвих явищ будь-якого напрямку. Галузі психолінгвістики включають проблеми, пов'язані з вивченням мовлення, психологією читання та письма, білінгвізму, прагматики як науки про функціонування мовних знаків у мовленні, теорії мовленнєвих актів, питання граматики, співвідношення мовлення та мислення. Через те, що мовленнєва діяльність та мовленнєва поведінка мають масштабний характер, психолінгвістика співпрацює із когнітивною психологією, психологією пам'яті та інших пізнавальних процесів, соціолінгвістикою і т.п. [13, р. 615].

Є. І. Рогов у своїй праці “Загальна психологія” пропонує таке трактування цього питання: “Якщо мова – об'єктивна система кодів, що склалася традиційно, предмет спеціальної науки – мовознавства (лінгвістики), то мовлення є психологічним процесом формулювання й передачі думки засобами мовлення. Як психологічний процес мовлення є предметом розділу психології, зо називається “психолінгвістикою” [6, с. 266].

На нашу думку, якщо лінгвісти, які досліджують явища психолінгвістики, намагаються віднайти психічне в житті самого знаку, то

психологи вивчають, як цей знак функціонує в психічному – іншими словами, науковці досліджують одне явище з різних боків.

У багатьох роботах психолінгвістику та психологію зводять до того, що це одна дисципліна – такий підхід притаманний не тільки напрацюванням минулого століття, але й сучасним науковим дослідженням. Так, наприклад, В. М. Дружинін констатує, що на сучасному етапі зафіксовано вільне використання термінів “психолінгвістика”, “психологія мови” й “психологія мовлення” і що в деяких матеріалах, присвячених розв’язанню цієї проблеми, досліджуються ідентичні питання [8, с. 266]. У довіднику зафіксовано, що “така термінологічна нестійкість не випадкова – вона відображає плинність наукових уявлень ... і в більшій мірі пов’язана із зближенням або, навпаки, протиставленням основних понять – мови й мовлення” [8, с. 266]. Також у цьому доробку наводяться історичні факти того, що до ХХ століття збереглося цілісне дослідження мовленнєвих здібностей людини, що наслідують ідеї В. Гумбольдта й В. Вундта, коли науковці тісно пов’язували мову й мовлення, й поняття “психологія мовлення” і “психологія мови” використовувались синонімічно. У свою чергу Ф. де Соссюр розмежовував мову й мовлення (він вважав мовлення явищем нестійким і плинним, а мову – явищем соціальним з системною організацією), психологія мовлення була відокремлена від мови, а мова відійшла до лінгвістики. У 50-ті роки нашого століття перепони між дослідженнями мовлення й мови були подолані. Виникла психолінгвістика – галузь науки, що спрямована на зближення та поєднання лінгвістичних і психологічних показників... У термінологічному плані всі дослідження, що раніше кваліфікувалися як такі, що стосуються психології мовлення або мови, зараз трактуються як психолінгвістичні” [8, с. 266].

Ми вважаємо, що такий підхід є раціональним, оскільки часто відмежувати ці дві дисципліни (психологію мовлення й психолінгвістику) неможливо.

О. О. Потебня ще в середині ХІХ століття наполягав на “зближенні мовознавства з психологією, за якого стала можливою думка шукати рішення питань про мову в психології і, навпаки, очікувати від досліджень мови нових досягнень в області психології” [7, с. 45]. Лінгвіст запропонував науку під назвою “лінгвістична психологія”. Але у зв’язку з логічним і загальним для наступного етапу історії розвитком різних дисциплін не поверхнево, а глибинно, з конкретною їх деталізацією, вітчизняна психолінгвістика виявилася затиснутою у межах мовознавства. І такий стан досі залишається суперечливим на противагу словам В. М. Дружиніна про поєднання в психолінгвістиці лінгвістичних та психологічних наук і тези, що розподіл “мовлення – об’єкт психології, мова – лінгвістики” на сучасному етапі втрачає свою силу.

Насправді, останнім часом відбувається наближення теоретичної психолінгвістики до реальної людини. Це стало можливим лише в результаті

її закономірного розширення у бік психології, їхнього синтетичного, але природного поєднання, що дозволило максимально розширити межі дослідження й вільно спостерігати за таким складним, багатогранним й багатоплановим явищем як мовлення.

Термін О. О. Потебні “лінгвістична психологія” є актуальним, він найбільш точно розкриває суть нашої роботи. Але й термін “психолінгвістика”, в широкому його розумінні, також відображає його зміст.

Психолінгвістика є міждисциплінарною наукою, основним завданням якої є комплексне, інтегративне вивчення мовлення – у всій багатогранності його лінгвістичних та психічних вимірів.

Тривалий час синонімом до визначення психолінгвістики була “теорія мовленнєвих актів”, автором якої були Дж. Остін, Дж. Сьорль, О. О. Леонтьєв. Причиною такого синонімічного використання термінів було констатування О. О. Леонтьєвим, що “предметом психолінгвістики є мовленнєва діяльність як ціле і закономірності її комплексного моделювання” [4, с. 18]. Поняття “мовленнєва діяльність” стереотипно входить в абсолютну більшість вже наявних вітчизняних визначень психолінгвістики.

Отже, вітчизняна психолінгвістика практично вся без винятку продовжує традиції “мовленнєвої діяльності”, з точки зору якої і даються визначення самої психолінгвістики і, таким чином, звужуючи як її предмет, так і об’єкт. Так, О. О. Леонтьєв стверджує, що “об’єктом психолінгвістики завжди є сукупність мовленнєвих подій або мовленнєвих ситуацій” [4, с. 16]. Незважаючи на прагнення автора подати широке узагальнення, об’єкт психолінгвістики представлений лише у зовнішньому й достатньо вузькому плані. “Мовленнєва подія” і “мовленнєва ситуація” (як і будь-яка подія або ситуація) – це завжди вже зовнішній результат, але йому передують і в нього включаються внутрішні процеси, такі як сприйняття й поява мовлення на глибинних психофізіологічному й психічному рівнях, і це також, на нашу думку, є об’єктом психолінгвістики.

Крім того, психолінгвістика у трактуванні лінгвістів, відмічаючи посилений інтерес цієї науки до “антропоцентризму” [10, с. 62], тобто людини, залишається достатньо традиційно “мовною”, тобто такою, що тяжіє до знака й абстрагованої від людини сферою знань. На підтвердження цього факту О. С. Кубрякова пише: “У психолінгвістиці... у фокусі постійно знаходиться зв’язок між змістом, мотивацією і формою мовленнєвої діяльності, з одного боку, і між структурою та елементами мови, використаними в мовленнєвому висловленні, з іншого” [3, с. 18]. У цьому визначенні фігурують два виміри – мовленнєва діяльність (хоч і репрезентована у розгорнутому формулюванні) і мова.

“Предметом лінгвістики, – зазначено в роботі О. М. Шахнаровича, – є дослідження природи і структури мовленнєвих здібностей та їхніх реалізацій

у мовленнєвій діяльності, взаємозв'язків мови як системи з мовними здібностями людини, що забезпечують “життя” цій системі” [10, с. 63]. Таке визначення вважається нам вдалим, якщо б мовна здатність як предмет психолінгвістики не розглядалась швидше лише лінгвістично і не обмежувалась рамками мовленнєвої діяльності.

В одному зі своїх останніх визначень О. О. Леонтьєв наголошує: “Предметом психолінгвістики є співвідношення особистості зі структурою і функціями мовленнєвої діяльності, з одного боку, і мовою як головною ознакою образу світу людини, з іншого” [4, с. 19]. З таким визначенням науковця ми могли погодитися абсолютно, якщо можна було б замінити термін “мовленнєва діяльність” на більш широкий та ємний термін “мовлення”, у якому мовленнєва діяльність, на нашу думку, займає не єдине місце, оскільки під мовленнєвою діяльністю розуміється сам феномен мовлення, відповідно до О. О. Леонтьєва.

Л. М. Веккер наголошує, що “мовлення як засіб спілкування, акт діяльності і психічний процес, тобто як тісно пов'язані між собою три аспекти мовлення, ... вивчалися окремо. Сучасна наука – це є одним з її суттєвих досягнень – дозволяє охопити одним концептуальним апаратом всі три аспекти мовлення” [2, с. 610]. У нашому дослідженні ми намагаємося дослідити ті ж самі аспекти не тільки з психічного боку, але і як психофізіологічний процес, а також не як акт діяльності, а просто діяльність і навіть активність, бо мовлення може бути не тільки зовнішнім, але й внутрішнім, і в мовленні присутні багато механізмів, які не працюють на рівні свідомості. Крім того, ми вважаємо можливим розглядати мовлення як мовленнєву поведінку людини і психічні властивості її особистості. У цьому разі ми користуємося тезою єдності семіотичної системи, психіки, психофізіології, поведінки і діяльності. Отже, ми намагаємося охопити не три, а п'ять аспектів мовлення, причому з підрозділами: так, наприклад, психіка – це єдність когнітивних, емоційних й вольових процесів, психічних властивостей та стану особистості; вона репрезентує собою єдність свідомого і несвідомого, тобто зовнішній вияв психіки людини.

Виходячи з усього цього, можна зробити висновок, що психолінгвістика – це наука про людське мовлення, що досліджується комплексно – психологічно та лінгвістично: як засіб спілкування (тобто мовний код, мовна система), психічний та психофізичний процес, мовленнєва діяльність і поведінка, особлива властивість людської особистості. Предметом і об'єктом психолінгвістики, відповідно, є мовлення у всій своїй багатогранності лінгвістичних і психічних вимірів.

Деякі психолінгвісти, сповідуючи традиції Ф. де Соссюра, намагаються відокремити мовознавство та психологію, а у свої дослідженнях виділяти тільки лінгвістичні феномени. Ці традиції, що беруть початок у дихотомії “мова – мовлення”, відображаються в прагненні все протиставляти. Так, наприклад, О. М. Шахнарович подає такі положення: “1. Лінгвістика

протиставляє мову як систему мови як процесу (мовлення)... 2. Сучасна психологія мовлення протиставляє механізм (мовну здібність) і процес (мовленнєву діяльність)... 3. Для психолінгвістики характерне протиставлення мови як системи і мови як здібності (мови як мовленнєвого механізму)” [10, с. 62-63]. Також, фіксуючи новітні процесі в розвитку психолінгвістики, з’являється трикомпонентне протиставлення – “мова – мовна здатність – мовленнєва діяльність” [10, с. 62].

Протиставлення досліджуваних явищ на початкових, аналітичних, стадіях їхнього вивчення й на окремих рівнях розвитку науки виправдані і навіть необхідні, оскільки дозволяють, абстрагуючись від самого феномена, будувати його апроксимовані моделі для дослідження принципів функціонування цього феномена. Однак аналітичний етап дослідження завжди припускає наступний етап синтезу, і сучасний рівень розвитку науки не тільки допускає, але й вимагає його здійснення, через те, що прийшов час (і сучасні наукові тенденції цьому сприяють) вже не протиставляти, а поєднувати й розглядати досліджувані явища із використанням даних суміжних наук, тобто міждисциплінарно.

Також у роботі О. М Шахнаровича наголошується, що “слід розрізняти: а) мову як абстрактну надіндивідуальну систему, б) мовну здібність як механізм (функцію індивіда), та в) мовлення як індивідуальний акт реалізації мовної здібності” [10, с. 63]. Такі положення є дискусійними: мовлення розглядається в них не як феномен, що належить людині, а точніше людям загалом, які, не зважаючи на масу індивідуальних особливостей (у тому числі мовленнєвих), мають цілу низку спільних (в цьому випадку мовленнєвих) рис, а як таке, що належить окремому індивіду, тобто людині, яка наділена тільки їй притаманними особистісними якостями.

Треба зауважити, що таке розуміння, коли мову кваліфіковано як явище узагальнене, соціальне, а мовлення – як явище індивідуальне, широко розповсюджене в сучасному мовознавстві не тільки з часів Ф. де Соссюра, але й набагато раніше – з середини ХІХ століття. Хоча погляди тогочасних лінгвістів і Ф. де Соссюра кардинально різнилися, і мовлення було віднесено тими та іншими до явища індивідуального через різні обставини, але й на сучасному етапі, як результат, у мовознавстві зберігся висновок – мовлення належить індивіду.

Якщо “лінгвісти другої половини ХІХ і початку ХХ століття, долаючи універсалізм ... натуралістів (Шлейхер), все більше заглиблювались у дослідження мовних фактів і доводили свої дослідження до мовлення окремої людини”, і таким спрямуванням – “довести дослідження до індивіда” – сприяли “успіхи нової науки – психології”, причому такі зусилля “доходили до заперечення мови як надбання колективу” [8, с. 26], то погляди Ф. де Соссюра були зовсім іншими. Основні їхні положення такі: щоб зрозуміти, що таке мова, говорив Ф. де Соссюр, “треба відійти від індивідуального акту і підійти до явища соціального” [8, с. 37]. Він

констатував, що дослідження “мовної діяльності ділиться на дві частини: одна з них, основна, має за предмет мову, тобто щось соціальне за сутністю та незалежне від індивіда... інша – другорядна, має предметом індивідуальний бік мовленнєвої діяльності, тобто мовлення, враховуючи говоріння” [8, с. 42]. Підкреслюючи соціальність мови та індивідуальний характер мовлення Ф. де Соссюр стверджував, що мова є “соціальний елемент мовленнєвої діяльності загалом, зовнішній щодо індивіда, який сам по собі не може ні створити мову, ні змінювати її” [8, с. 39], а явище мовлення “завжди індивідуальне, і в ньому розпоряджається індивід – мовлення” [8, с. 38].

Отже, у свідомості лінгвістів відбилася формула – мова соціальна, мовлення індивідуальне.

Постає очевидним той факт, що в такому трактуванні мовлення стає явищем, позбавленим універсальних властивостей, що не підлягають абстрагуванню й науковому узагальненню, між тим – це зовсім не так. Мовлення, безумовно в чомусь індивідуальне, бо належить конкретній особистості і несе відбиток індивідуальних властивостей цієї особистості, але воно і явище соціальне, якщо дивитися на нього крізь призму науки сьогодення.

Вважаємо за потрібне зауважити, що якщо лінгвісти, навіть психолінгвісти, розглядають мовлення як готовий витвір і вивчають його з погляду описових мовних засобів (при цьому це вже не важливо, що це мовлення індивіда і як його назвати – говоріння або мовленнєва діяльність: воно несе в собі лінгвістичні, тобто універсальні, властивості й інших індивідів конкретної мовної спільноти і ці властивості в цьому мовленні лише оживають, проявляються), то ми розглядаємо мовлення з іншого боку, намагаючись відродити мовлення в індивіді. Якщо визнати, що мовлення – це явище не тільки лінгвістичне, але й психологічне, то для того, щоб воно стало для кожної людини мовленням особистим, індивідуальним – невід’ємною частиною його розуму й душі, треба віднайти у мовленні ті універсальні, окрім мовних, психічні функції, які складуть основу мовленнєвих механізмів, й розвинути їх в індивідуальному напрямку.

Відзначаючи “індивідуалістичний” напрямок психології середини ХІХ – початку ХХ століття, необхідно сказати, що серед розмаїття досліджень були й такі, які підкреслювали не тільки “індивідуалістичність”, але й “соціальність” мовлення. До таких напрацювань належать роботи І. О. Бодуена де Куртене, О. О. Потебні, Л. В. Щерби. Так, І. О. Бодуен де Куртене у статті “Мовознавство чи лінгвістика, ХІХ ст.” (1901) писав, що “кардинальною вимогою об’єктивного дослідження повинно бути переконання в безперечній психічності (психологічності) і соціальності (соціологічності) людського мовлення” [1, с. 37], і через це психологія називається у нього базовою наукою мовознавства. Він закликав проводити мовленнєві дослідження не з погляду індивідуальної психіки, а з погляду

експериментальної психології як науки об'єктивної, що вивчає відображення зовнішнього впливу на психічне життя людини [1, с. 37]. Такі ідеї І. О. Бодуена де Куртене розвивав у своїх працях Л. В. Щерба. Лінгвіст у статті “Про потрійний аспект і про експеримент у мовознавстві” [11] виокремлює у мовних явищах три основних аспекти: 1) “словники і граматики мов, утворені в результаті висновків, що робляться на основі всіх актів говоріння й розуміння в певний період життя суспільної групи” – те, що можна назвати системою мови, 2) “сукупність всього, що говориться і розуміється в конкретній ситуації, в той чи інший період суспільної групи” – тобто те, що Л. В. Щерба називав “мовним матеріалом”, але що в сучасному розумінні можна назвати і мовленням, 3) “психо-фізіологічну мовленнєву організацію індивіда”, і хоча термін “індивід” перейшов у багато праць сучасних лінгвістів як “індивідуальний”, Л. В. Щерба бачив у ньому і соціальний відтінок. Розглядаючи фонетичний метод у мовознавстві, Л. В. Щерба наголошував, що єдиним “фонетичним методом є метод суб'єктивний, бо ми повинні звертатися до свідомості мовця на мові індивіда, якщо ми бажаємо дізнатися, які фонетичні відмінності він використовує для мети мовного спілкування, й іншого джерела, крім свідомості, у нас немає. Для лінгвіста цінним є все, навіть маленькі зауваження іноземців. Вони в більшості випадків, при правильній інтерпретації, мають більшу цінність, ніж спостереження науковців, які належать до іншої мовної групи”. Отже, використовуючи термін індивід, Л. В. Щерба вкладає в нього й узагальнений зміст.

Тому, якщо психологія середини ХІХ – початку ХХ століття знаходилася на стадії деталізації індивідуальних психологічних явищ, то психологія сьогодення прагне до того, щоб віднайти індивідуальному те типологічно загальне, соціальне, що може поставати основою в утворенні різних навчальних, корективних і лікувальних програм. Хоч ці програми спрямовані на розвиток кожної окремої особистості, вони спираються на загальні закономірності розвитку психіки. Якщо підходити до психолінгвістики як до науки про мовлення з позиції сьогодення, то треба визнати, що соціальною є не тільки мова, але й частина психологічного, чим і характеризується мовлення.

На нашу думку, якщо психолінгвістика є наукою, то і всі її об'єкти, в тому числі й мовлення, є поняттєвими, абстрактними, вони не можуть бути індивідуальними або субстанційними. О. О. Леонтьєв зауважив, що об'єктом науки є сукупність індивідуальних об'єктів наукового дослідження, а система абстрактних об'єктів утворює її предмет [4, с. 7].

Мовлення, безперечно, належить кожній особистості, але воно, як соціальний. психофізіологічний феномен, належить і всім людям. Тому мовлення є не тільки індивідуальним об'єктом дослідження, але об'єктом саме сукупним, і його предметом служить ціла система абстрактних об'єктів – мовна й мовленнєва здатність, процеси сприйняття й утворення

мовлення, що складають психолінгвістичні універсалії. Визначення мовлення “як індивідуального акту реалізації мовної здібності” [10, с. 63] може бути правильним тільки лише щодо окремого мовленнєвого випадку, але не для загального формулювання.

Зауважимо, що концепція сосюрівського розподілу науки на мову – мовлення, де мова є системною організацією, а мовлення є чимось індивідуальним, останнім часом все більше критикується психологами. Для лінгвістів це не суттєво, бо єдиним об'єктом, який вивчався, була мова. Нова течія мовознавства розширила свої аспекти (у бік психології), наближення цієї науки до людини, яка використовує й сприймає мову, швидкий розвиток психолінгвістики як розділу мовознавства повертає мовлення у сферу пріоритетів цієї науки. Але недовивченість самого феномена мовлення, недостатнє розуміння його знаків і природи, призводить до неточностей у мовленнєвих визначеннях і формулюваннях.

Початок таких неточностей знаходиться в плутанині рівня субстанційного, що стосується самого явища – об'єкта дослідження, з рівнем, що репрезентує результат дослідження – абстрактними поняттями і моделями наукового пізнання, що спостерігається в мовознавстві дуже часто і призводить до плутанини в інтерпретуванні взаємозв'язків мови й мовлення. Вже на ранньому етапі розвитку мовознавства з'явилася тенденція до розподілу явища мовлення, і поняттєвої науки, що вивчає це явище. Звідси з'являється класична дихотомія: мова – мовлення. Розподіл сфер матеріальної та науково-абстрактної Ф. де Соссюр констатував у відомому формулюванні про те, що лінгвістичні цінності “характеризуються властивістю не зміщуватися з елементом, що може сприйматися на дотик і служить як субстрат” [8, с. 114-117]. Пізніше точна теза Ф. де Соссюра була по трактована деякими дослідниками таким чином, що наче субстрат репрезентує для мови щось вторинне, і з цим вторинним лінгвіст може і не погоджуватися, лише б мовна модель була зручною, симетричною та економною. Отже, лінгвістичну, наукову сферу складає тільки мова, про що Ф. де Соссюр зауважував: “Єдиним і справжнім об'єктом лінгвістики є мова...” [8, с. 7].

Психолінгвістика, що з'явилася значно пізніше, але яка апелює до ідей В. фон Гумбольдта, О. О. Потєбні та І. О. Бодуена де Куртене [1; 7], які писали про “психічну сутність людської мови”, розширила як об'єкт, так і предмет свого дослідження до рівня мовлення, того мовлення, яке нам треба досліджувати не просто як субстрат і “функцію індивіда” [10, с. 63], а як функцію цілого класу індивідів, тобто людську, і як об'єкт психолінгвістичного дослідження. Більше того, на сучасному етапі дослідження у психолінгвістиці “розмиваються” межі між психологією мовлення та між психолінгвістикою, тобто сучасний рівень прикладних психолінгвістичних завдань вимагає комплексного їхнього вирішення.

Л і т е р а т у р а :

1. *Бодуэн де Куртене И. А.* Избранные труды по общему языкознанию / Иван Александрович Бодуэн де Куртене. – М. : Наука, 1963. – С. 34-37.
2. *Веккер Л. М.* Психика и реальность: Единая теория психических процессов / Лев Маркович Веккер. – М. : Наука, 2000. – 650 с.
3. *Кубрякова Е. С.* Номинативный аспект речевой деятельности / Елена Самойловна Кубрякова. – М. : Наука, 1986. – 85 с.
4. *Леонтьев А. А.* Основы психолингвистики / Алексей Алексеевич Леонтьев. – М. : Наука, 1997. – 124 с.
5. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. – М. : Наука, 1990. – 685 с.
6. *Общая психология (Курс лекций) / [сост. Е. И. Рогов].* – М. : Просвещение, 1998. – 135 с.
7. *Потебня А. А.* Полное собрание трудов: Мысль и язык / Александр Афанасьевич Потебня. – К. : СИНТО, 1993. – 192 с.
8. *Современная психология : Справочное руководство / [отв. ред. В. Н. Дружинин].* – М. : Наука, 1999. – 300 с.
9. *Соссюр Фердинанд де.* Курс загальної лінгвістики / Фердинанд де Соссюр. – К. : Основи, 1998. – 324 с.
10. *Шахнарович А. М.* Интонация и модальность / Александр Маркович Шахнарович. – М. : Просвещение, 1997. – 83 с.
11. *Щерба Л. В.* О тroyаком аспекте языковых явлений и об эксперименте в языкознании / Лев Владимирович Щерба. – Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1974. – Т. 1. – С. 92-103.
12. *Egvin-Tripp S. M.* Psycholinguistics. Annual Review of Psychology / Suzan Egvin-Tripp. – London : Penguin Books, 1966. – 465 p.
13. *Reber Arthur.* The Penguin Dictionary of of Psychology / Arthur Reber. – London : Penguin Books, 1995. – 650 p.

Лешкова Н. Современная психолингвистика: направления, аспекты и концепции.

В статье представлен междисциплинарный подход к психолингвистике как к современной науке, рассмотрение ее сквозь призму новых технологий в концептуальном синтезе с психологией речи.

Ключевые слова: психолингвистика, речь, речевая деятельность, речевой акт, психология речи.

Leshkova Nataliya. Modern Psycholinguistics: direction, aspects and conceptions.

In the article presents && to Psycholinguistic, as to modern science, regard it through new technologies in the conceptual synthesis with Psychology of speech

Keywords: Psycholinguistic, speech.